

Theaterschrijven anno nu

Toneelstukken worden geschreven. Dat is iets wat maar een klein groepje toneelliefhebbers in Nederland zich realiseert. Toneel is voor de grote massa toneelspelen: het opvoeren van de werken van Anton Tsjechov, Harold Pinter, Heiner Müller of Alan Ayckbourn (en heel misschien nog eens iets van Gerardjan Rijnders of Maria Goos). Toch wordt het merendeel van de opgevoerde stukken in Nederland door onze eigen schrijvers gemaakt. Bewegings-, muziek-, poppen- en objecttheater worden vaak door de huisschrijver of in gezamenlijkheid geschreven, soms op basis van improvisaties.

Voor al deze vormen van 'modern theater' hebben samenstellers Nirav Christophe en Jannemieke Caspers het theaterschrijfbboek *De kern is overal* gemaakt. Daarin staat niet alleen een boeiend overzicht van deze nieuwste vormen van theater maken, maar gaan auteurs als Anna Maria Versloot, Maud Lazaroms en Babich Ronday in op grotere kwesties als authenticiteit, taal als object en meerstemmigheid.

Ronday laat bijvoorbeeld zien dat in poppentheater altijd twee verhalen worden verteld: van de pop, maar ook van de

poppenspeler die in heel veel gevallen tegenwoordig in beeld is. 'Poppentheater zijn uiterst geschikt om de theatraliteit toonbaar te maken. Dat komt doordat pop en acteur twee wezens zijn uit verschillende semiotische systemen die elkaar ontmoeten binnen de theatraliteit van het theater, waarin iets alles kan zijn. En waardoor het object soms zelfs meer levend kan lijken dan de acteur.'

In deze zinnen proef je meteen dat het geen gemakkelijke, vlotgeschreven teksten zijn die in deze bundel staan. Dat maakt de inhoud ervan niet minder spannend. Want hoe gaat dat in zijn werk, een stuk schrijven voor bewegings- of muziektheater? Of hoe kun je een principe als meerstemmigheid toepassen in het schrijven voor theater?

Samensteller Jannemieke Caspers schrijft daarover: 'Je bent zoveel personen als rollen die je hebt: zus, moeder, manager, consument, buurvrouw, toeschouwer, etc. Je draagt meerdere stemmen met je mee, en je laat de stem aan het woord die de beste aansluiting vindt bij de situatie. Je neemt dan een persona aan, een *rolle* zoals Castagno dat noemt.'

Zo kunnen we dus monologen, maar ook

Jannemieke Caspers & Nirav Christophe *De kern is overal*, ITFB / International Theatre & Film Books, € 17,50

tallose andere vormen van modern theater verdiepen en verbreden, laat Caspers zien. 'Je bezit zoveel maskers als mensen die je kent. Mensen die je zien. Elke dag opnieuw. Het Ik is geen vast gegeven. Het Zelf is ambigu.'

Zou het alleen tot deze uitspraken komen, dan was *De kern is overal* niet meer dan een serie theateressays. Maar Caspers – en met haar alle anderen – geven ook tallose voorbeelden, ideeën, verwijzingen en opsommingen over hoe je dit soort principes kunt toepassen. Naast een boek dat je opschudt uit je schrijversslaap, is het dus ook een praktisch boek. Gelukkig maar. – *Chris Lembeekx*